

Zaaknummer 3613240

Notitie ten behoeve van bespreking voor de gemeenteraad Texel: Toekomst van de strandbewaking

Programma

1	Veiligheid op orde
1.2	Openbare orde en veiligheid

Waarom deze notitie:

We hebben te maken met een vraag waarbij verschillende belangen en opties aan de orde zijn. Er is geen eenduidige oplossing die voor iedereen vanzelfsprekend is. Daarom kiezen we voor een open bespreking van het vraagstuk met u als raad tijdens een commissievergadering. Wij nodigen u uit, door o.a. kennis te nemen van deze notitie en de bijlagen, met elkaar in gesprek te gaan en het college richting mee te geven. Zodat vervolgens een raadsvoorstel voor u kan worden voorbereid en ter besluitvorming aan u kan worden voorgelegd.

Deze notitie maakt de dilemma's en onzekerheden helder en transparant, zodat alle relevante aspecten en mogelijke gevolgen overzichtelijk worden gepresenteerd.

Daarnaast bevordert deze notitie een open discussie over de prioriteiten en waarden die een rol spelen bij de keuze. Zo zorgen we ervoor dat het vervolgproces transparant en in betrokkenheid verloopt.

Toelichting van het vraagstuk:

De gemeente Texel organiseert strandbewaking via het Utrechtsch Studenten Werkkamp (USW) en de Texelse Reddingsbrigade (TRB). In de afgelopen jaren ontstond onrust over mogelijk grensoverschrijdend gedrag van (voormalige) USW-strandwachten. Hoewel politie en OM geen strafrechtelijke gronden vonden, blijft er maatschappelijk onrust over de cultuur en het gedrag van USW-leden en wordt Texel ongewild steeds betrokken bij landelijke media-aandacht rond de moederclub Utrechtse Studenten Corps (USC).

In 2025 is het strandseizoen geëvalueerd en zijn alternatieven onderzocht. Het seizoen verliep goed, mede dankzij aanvullende afspraken en begeleiding. Toch vragen wij ons af of er voldoende

Bijlagen

1. Evaluatie Strandbewaking USW inclusief bijlagen
2. NIVZ Adviesrapportage Alternatieven voor Strandtoezicht Gemeente Texel

Consequenties

Financieel	☒	Inkoop/Aanbesteding	☐	Belanghebbenden	☐
Personeel/Organisatie	☒	Deregulering	☐	Structuurvisie	☐
Juridisch	☐	Majeure risico's	☒		
Beleid	☐	Beheer	☐		

vertrouwen is dat de gewenste cultuur- en gedragsverandering bij het USW snel en of deze verandering duurzaam gerealiseerd kan worden.

De raadscommissie wordt gevraagd de opties over voortzetting, wijziging of beëindiging van het huidige strandtoezicht, met oog voor veiligheid, vertrouwen, financiën en organisatie af te wegen. En het college input te geven om tot een raadsvoorstel te komen.

Aanleiding

De raadscommissie wordt de evaluatie van de strandbewaking 2025 en het onderzoek naar alternatieven voor de organisatie van het strandtoezicht, voorgelegd. Dit alles tegen de achtergrond van onrust en zorgen over het gedrag van (voormalige) strandwachten van het Utrechtsch Studenten Werkkamp (USW) en de landelijke media-aandacht voor de moederorganisatie USC waar Texel steeds weer bij betrokken werd in voorgaande jaren.

Kern van het vraagstuk

De gemeente Texel wil strandbewaking blijven organiseren die veilig, professioneel en betrouwbaar is, conform de wettelijke zorgplicht. Tegelijkertijd is er maatschappelijke onrust over de cultuur en het gedrag van de (huidige) strandwachtorganisatie USW, ondanks het ordentelijk verloop van het strandseizoen 2025 en de genomen maatregelen.

De raadscommissie wordt uitgenodigd om op basis van deze dilemma's en risico's een richtinggevende keuze te maken over de toekomst van de strandbewaking op Texel die past bij de visie van Texel op veiligheid, leefbaarheid en gastvrijheid.

Rapportage Nederlands Instituut Veiligheid Zwemlocaties (NIVZ)

In de rapportage NIVZ worden de volgende alternatieven genoemd:

1. Huidige model - USW op Zuid en TRB op Noord.
2. Inzet TRB-lifeguards op Noord en Zuid
3. Inzet KNRM-lifeguards Noord en Zuid of alleen Zuid
4. Opzet Stichting Strandexploitatie Noord en Zuid
5. Nul-variant

USW, TRB en KNRM hebben tijdens het onderzoek aangegeven bereid te zijn het strandtoezicht te verzorgen.

Optie 1: Voortzetting huidige model (USW op Zuid, TRB op Noord) met aanvullende afspraken en begeleiding

Voordelen:

- Bekend model met decennialange ervaring en relatief lage kosten.
- Professionele uitvoering van strandbewaking.
- USW heeft zich gehouden aan de gedragslijn en er is mede door inzet van coaching, training en extra afspraken een zichtbaar/adequate professionele ontwikkeling waargenomen.
- Gebleken goede samenwerking met andere hulpdiensten en lokale partners.

Nadelen:

- Blijvende onrust en zorgen onder inwoners over cultuur en gedrag, ook buiten werktijd van het USW en de eerder genoemde betrokkenheid van Texel bij landelijke media-aandacht rond de moederclub USC.
- Extra inzet en toezicht van het USW vergen structureel meer gemeentelijke capaciteit en middelen.
- Huisvesting strandwachten is suboptimaal zonder langdurige contracten.

Risico's:

- Heeft de gemeenteraad vertrouwen in snelle en duurzame cultuurverandering? Het niet snel genoeg realiseren van cultuur- en gedragsverandering kan leiden tot blijvende maatschappelijke onrust en imagoschade.
- Onvoldoende vertrouwen bij inwoners en stakeholders kan het draagvlak ondermijnen.

Organisatorisch ambtelijke organisatie

- Intensieve inzet van gemeentelijke medewerkers voor begeleiding, monitoring en communicatie met USW en TRB.
- Extra tijdsbesteding aan het afhandelen van signalen, persvragen en bestuurlijke rapportages.
- Extra inzet en toezicht van het USW vergen structureel meer gemeentelijke capaciteit en middelen en coördinatie en toezicht vergen aanvullende capaciteit bij toezichthoudende en beleidsafdelingen.
- Extra inzet van externe coaches en gedragsdeskundigen, in samenwerking met gemeentelijke teams.
- Coördinatie van opleidingen en materiaalvoorziening vraagt extra aandacht.

Optie 2: TRB op Noord en Zuid

Voordelen:

- TRB is een ervaren vrijwilligersorganisatie met een kwalitatief goede interne opleidingsmethodiek.
- Kostenefficiënt door inzet van vrijwilligers.
- Eén organisatie op het hele eiland kan uniformiteit in toezicht en beleid bevorderen.

Nadelen:

- Bezettingsproblemen, met sluiting van posten in eerste weken van het seizoen 2024 en 2025.
- Extra inzet in werving, opleiding en materiaal is noodzakelijk om continuïteit te waarborgen.

Risico's:

- Postsluitingen kunnen leiden tot onveilige situaties en aansprakelijkheidsrisico's.
- Onzekerheid over het kunnen waarborgen van voldoende bezetting voor het hele seizoen
- Onvoldoende capaciteit kan het vertrouwen van het publiek en stakeholders schaden.
- Mogelijke organisatorische druk op TRB en gemeente voor extra ondersteuning.

Organisatorisch ambtelijke organisatie

- Verhoogde inzet bij werving en ondersteuning van TRB om bezetting te verbeteren.
- Intensieve afstemming en samenwerking met één organisatie, wat organisatorisch efficiënter is.
- Mogelijk extra inzet om sluitingen van posten te voorkomen en snelle oplossingen te realiseren.
- Coördinatie van opleidingen en materiaalvoorziening vraagt extra aandacht.

Optie 3: KNRM op Noord en Zuid (of alleen Zuid)

Voordelen:

- KNRM werkt met betaalde, professioneel opgeleide lifeguards, wat kwaliteit en continuïteit kan verhogen.
- Hoge mate van professionaliteit en landelijke standaardisering.

Nadelen:

- Hoge kosten, ruim boven huidig budget.
- Verblijf- en huisvestingskosten zijn niet inbegrepen en vormen extra financiële lasten.
- Opstartfase vraagt organisatorische inspanning en tijd.

Risico's:

- Grote financiële druk op gemeentelijke begroting kan ten koste gaan van andere beleidsdoelen.
- Implementatie vraagt tijd, waardoor overgangsfase risico's kent.
- Onzekerheid over draagvlak bij lokale stakeholders.
- Huisvesting en faciliteiten moeten aangepast of uitgebreid worden, met investeringsrisico's.
- Opstartfase vraagt organisatorische inspanning en tijd
- Voor 2026 hebben gemeente en TRB een geldend contract.

Organisatorisch ambtelijke organisatie

- Intensieve(r) contractbeheer en budgetbewaking vanwege hogere kosten.
- Aansturing en afstemming met betaalde professionals vraagt andere organisatorische vaardigheden.
- Mogelijk extra inzet voor het regelen van huisvesting en faciliteiten.
- Minder directe betrokkenheid bij dagelijkse operationele aansturing, maar meer bij beleidsmatige sturing en kwaliteitsbewaking.
- Inhuur van betaalde krachten vraagt andere organisatorische aanpak en contracten

Optie 4: Stichting Strandexploitatie op Noord en Zuid

Voordelen:

- Kan strandtoezicht combineren met andere strandwerkzaamheden, waardoor efficiency kan toenemen.
- Vrijwilligersstructuur vergelijkbaar met huidige model, maar met een professionele aansturing via stichting en strandmanagers.
- Mogelijkheid tot betere coördinatie en continuïteit binnen één organisatie.

Nadelen:

- Vrijwilligers blijven de kern, waardoor bezettingsproblemen mogelijk blijven.
- Op Texel is verblijf in hoofdstrandpost niet toegestaan, wat extra aandacht vraagt voor huisvesting.
- Hoge kosten, ruim boven huidig budget.
- Opstartfase vraagt organisatorische inspanning en tijd.

Risico's:

- Organisatorische complexiteit en opstartproblemen kunnen leiden tot tijdelijke lacunes in strandtoezicht.
- Huisvestingsvraagstukken kunnen welzijn en beschikbaarheid vrijwilligers beïnvloeden.
- Onzekerheid over financiële dekking en gemeentelijke ondersteuning.
- Afhankelijkheid van vrijwilligers kan continuïteit bedreigen, zeker bij uitbreiding van taken.
- Voor 2026 hebben gemeente en TRB een geldend contract.
- Implementatie vraagt tijd, waardoor overgangsfase risico's kent.

Organisatorisch ambtelijke organisatie

- Organisatorische complexiteit en opstartproblemen kunnen leiden tot tijdelijke lacunes in strandtoezicht.
- Huisvestingsvraagstukken kunnen welzijn en beschikbaarheid vrijwilligers beïnvloeden.
- Onzekerheid over financiële dekking en gemeentelijke ondersteuning.

Optie 5: Nul-variant - geen strandbewaking meer organiseren

Voordelen:

- Geen directe kosten voor strandbewaking.
- Gemeente bespaart op personeel en organisatie.

Nadelen:

- Verhoogd risico op ongevallen en onveilige situaties zonder preventief toezicht.
- Juridische risico's door het niet nakomen van de zorgplicht.
- Negatieve gevolgen voor het imago van Texel als veilige recreatiebestemming.
- Mogelijke economische schade door afname strandbezoekers.

Risico's:

- Aansprakelijkheid van de gemeente bij ongevallen door het ontbreken van toezicht.
- Afname van toerisme en economische schade voor lokale ondernemers.
- Negatieve publieke en politieke reacties door het ontbreken van strandveiligheid.
- Verlies van vertrouwen bij inwoners en bezoekers in de gemeentelijke zorgplicht.

Organisatorisch ambtelijke organisatie

- Minder operationele inzet voor strandbewaking, maar verhoogde aandacht voor crisis- en risicomanagement.
- Extra druk op andere gemeentelijke diensten bij incidenten zonder toezicht.
- Mogelijke reputatieschade vraagt intensieve communicatie- en beleidsinspanningen.
- Heroriëntatie van personeelstaken en capaciteit door afwezigheid van strandtoezicht.

Financieel

In de tabel zijn richtbedragen genoemd. Welke beslissing ook gemaakt wordt, er zitten financiële consequenties aan inhuur en huisvesting van strandwachten. Een indicatie van inhuur is bij de opsomming van de onderzochte alternatieve strandtoezicht vermeld.

Voor de onderzochte varianten 3 en 4 is geen budget beschikbaar voor de uitvoering en implementatie.

varianten	1	2	3a	3b	4	5
	Huidig model Noord en Zuid	TRB Noord en Zuid	KNRM Noord en Zuid	KNRM Zuid	Stichting Strandexploitatie	Nul variant
Totale kosten	€316.285*	€ 350.000*	€ 744.000**	€ 372.000**	€ 460.544***	Interne gemeentelijke coördinatie

* De kosten voor de interne gemeentelijke coördinatie van het strandtoezicht zijn niet meegenomen in de 'Totale kosten'.

** De kosten voor slaap- en eetfaciliteit zijn niet meegenomen in de 'Totale Kosten'.

*** Bij het basisbedrag wordt een bijdrage van ca. €65.000 opgeteld voor het strandvrij houden van de strandslagen en reinigingskosten.

Afwegingen voor de raad

- Veiligheid en zorgplicht: De gemeente heeft een wettelijke verplichting strandbezoekers een veilige omgeving te bieden. Uitval of gebrek aan toezicht brengt risico's met zich mee.
- Cultuur en vertrouwen: Ondanks de positieve evaluatie van 2025 leeft er nog steeds onrust over de cultuur binnen USW. Is er voldoende vertrouwen in een blijvende gedragsverandering?
- Financiën: Welke hiermee gemoeide kosten zijn acceptabel binnen de gemeentelijke begroting? Kan de gemeente extra middelen vrijmaken voor kwaliteitsverbetering?
- Organisatie en continuïteit: Hoe belangrijk is het dat de strandbewaking stabiel, professioneel en toekomstbestendig is? Kan de gemeente risico's op bezettingsproblemen accepteren?
- Maatschappelijke perceptie: Hoe wordt het besluit door inwoners, ondernemers en andere stakeholders ontvangen?